HE 14/2018 vp:
MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALAA KOSKEVAT LAKIEHDOTUKSET

Kuuleminen ympäristövaliokunnassa 5.4.2018

Lainsäädäntöneuvos Pekka Kemppainen
Maa- ja metsätalousministeriö

mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Yhteenveto esityksestä MMM:n hallinnonalalla

- Toteutetaan maakuntalakiehdotuksen (HE 15/2017 vp) mukaiset tehtäväsiirrot maakunnille
- Toteutetaan tehtäväsiirrot eräille muille viranomaisille
  - Valtion lupa- ja valvontavirasto, Ruokavirasto (1.1.2019 alkaen), Valtiokonttori, Ahvenanmaan valtionvirasto
- MMM:n hallinnonalalla lakiehdotukset koskevat
  - maatalous- ja elintarvikehallinnon tehtäviä (mm. maaseudun kehittäminen, viljelijätuet, eläin- ja kasvinterveys)
  - luonnonvaratehtäviä (kalatalous, vesitalous)
  - eräitä Maanmittauslaitoksen toimialaan liittyviä tehtäviä
- Maakuntien yhteistoiminnan tavoitteet kalatalouden ja vesitalouden tehtävissä; turvataan
  - tehtävien vaatima asiantuntemus tasapuolisesti maakuntien käyttöön
  - maakuntarajat ylittävien kokonaisuuksien hallinta

mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Maakuntien luonnonvaratehtävät (1/2)

- ELY-keskusten luonnonvaratehtävät siirtyvät maakuntiin
  - kalatalous ja vesitalous
  - vieraslajiriskien hallinta
  - ilmastonmuutokseen sopeutumisen koordinointi

- Kalatalouden tehtäviä mm.
  - kalastuksen järjestäminen, kalakantojen hoito, kalatalouden edistäminen
  - yleisen kalatalousedun valvonta
  - kalatalouselinkeinojen edistäminen ja rahoitus Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta
  - EU:n yhteisen kalatalouspolitiikan valvonta
  - Tornionjoen ja Tenojoen kalastusta koskevien sopimusten toimeenpano

- Vesitalouden tehtäviä mm.
  - asiantuntijatehtävät ja ohjaus: vesistöjen säännöstely, tulvariskien hallinta, rakennettujen vesistöjen hoito ja kunnostus, patoturvallisuus, vesihuollon kehittäminen
  - Ruotsin ja Venäjän kanssa tehtyjen rajavesistösopimusten toimeenpano
  - patoturvallisuuden viranomaisvalvonta

mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Maakuntien luonnonvaratehtävät (2/2)

- Huolehtiminen ELY-keskuksille nykyisin kuuluvista vesitaloushankkeista
  - palvelevat mm. tulvariskien hallintaa, maankuivatusta, kalataloutta, vedenhankintaa, virkistyskäyttöä
  - vesilain mukaiset luvat siirtyisivät vaikutusalueen maakunnille
  - hankkeita palvelevat rakenteet siirtyisivät Maakuntien tilakeskukselle
- Luonnonvaratehtävät kuuluisivat jokaisen maakunnan vastuulle, poikkeuksina
  - patoturvallisuustehtävät Kainuun maakunnalle (n. 8 htv)
  - EU-kalastuksenvalvonta ja siihen liittyvät tehtävät Varsinais-Suomen maakunnalle (n. 9 htv)
  - rajavesistösopimusten toimeenpanotehtävät raja-alueiden maakunnille, Lappiin ja Vuoksen alueelle (n. 6 htv)

mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Laki maakuntien yhtyeistoiminnasta kalatalouden ja vesitalouden tehtävien hoitamisessa

- Laki kattaisi suurimman osan maakuntien vesitalouden ja kalatalouden tehtävistä
- Jokainen maakunta vastaisi päätöksenteosta kala- ja vesitalouden tehtävissä
- Maakunnat sopisivat asiantuntijavalmistelun hoitamisesta yhteistoiminnassa maakuntalain 8 luvun keinoin
- Tarkoituksena on mm.
  - turvata riittävät henkilöstövoimavarat sekä tarvittava erityisasiantuntemus kaikkien maakuntien käyttöön
  - varmistaa tehtävien hoito vesistöaluekokonaisuuksina
  - myös varmistaa vesi- ja kalatehtävien synergia, EU-velvoitteiden hoito, EMKR-tukien vaikuttavuus sekä vesistörakenteiden ja lupavelvoitteiden hoito

mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Luova-virastoon siirtyvät MMM:n toimialan tehtävät

- Vesilain mukaiset tehtävät, joita MMM ja YM ohjaavat toimialoillaan
  - Aluehallintovirastoista siirtyvät vesilain mukaiset lupa-asiat
  - ELY-keskuksista siirtyvä vesilain mukaisten lupien laillisuusvalvonta
    - vesilain mukaiset kalataloustehtävät ja vesitalouden kehittämistehtävät siirtyvät ELY-keskuksista maakuntiin
    - Luova-virasto ja maakunnat valvovat kumpikin tehtävissään vesilain mukaista yleistä etua
- Lisäksi virastoon siirtyviä hallintotehtäviä
  - eräät metsästyksen valvontaan liittyvät pakkokeinoasiat
  - erävalvojien toimivaltuuksien käytön valvonta

mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Yleisen edun valvonta Luova-virastossa

- Luova-viraston ympäristötoimialasta muodostuu vahva lähes 500 htv:n toimija, joka huolehtii yleisen edun valvonnasta toimialallaan
- Ympäristö- ja vesilupien myöntäminen sekä lupien valvonta järjestetään yhtenäisenä prosessina, jossa myös yleisen edun valvonta on osa viranomaisvastuulla tehtävää päätösharkintaa
- Viranomaispäätösten laadun sekä voimavarojen käytön kannalta perusteltu ratkaisu

mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Maakuntien maaseutu- ja elintarvikehallinnon tehtävät

AVI-virastoista, ELY-keskuksista ja kunnista maakuntiin siirtyvät

- viljelijätuet, maaseudun rakenteeseen ja kehittämiseen liittyvät tehtävät
- eläinten terveyteen ja hyvinvointiin, kasvinterveyteen liittyvät tehtävät
- peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellisen eläinlääkärinavun järjestäminen
- porotalouteen ja luontaiselinkeinoihin liittyvät tehtävät
- elintarvikkeisiin ja maatalouden tuotantopanoksiinliittyvät tehtävät

Tehtäviä hoitavat lähtökohtaisesti kaikki maakunnat, paitsi

- porotalouden tukiin ja poronhoitoon liittyvät tehtävät Lapin maakuntaan

Kytkeytyvät esitykset

- Ruokaviraston perustamisesitys (HE 8/2018 vp)
- eläinten hyvinvointilaki annetaan eduskunnalle keväällä 2018

mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Muille virastoille siirtyvät maaseutu- ja elintarvikehallinnon tehtävät

- Ruokavirastolle siirtyvät AVI-virastojen tehtävät
  - elintarvikevalvonnan ohjaustehtävät, osa eläinten hyvinvoinnin valvonnan ohjaustehtävistä sekä eläinlääkäreiden toiminnan valvonta
  - taudintorjunnan johtovastuu
  - eläimistä saatavia sivutuotteita koskevat ohjaus- ja valvontatehtävät
  - koe-eläintoiminnan valvonta
- Ruokavirastolle siirtyvät ELY-keskusten tehtävät
  - Maatilatalouden kehittämisrahaston maaomaisuuden luovutukseen liittyvät tehtävät (tilusjärjestelyt)
- Valtiokonttori hoitaa jatkossa kaikki lain (78/2007) mukaiset valtion saatavien perintään liittyvät tehtävät
- Ahvenanmaan valtionvirasto hoitaa jatkossa kaikki valtakunnan toimivaltaan kuuluvien viljelijätukien toimeenpanoon liittyvät tehtävät

mmm.fi
ruokaa ja luonnonvaroja

Maaseutu- ja elintarvikehallinnon tehtäviin liittyviä näkökohtia

- Eläinlääkintähuolto
  - kunnaneläinlääkärin tehtävät muuttuvat maakunnan tehtäviksi, eräissä tehtävissä oltava kuitenkin eläinlääkäri
  - julkisen peruseläinlääkäripalvelun mitoituksessa otettava huomioon maakunnassa tarjottavat yksityiset eläinlääkäripalvelut
  - maakunta voisi tuottaa peruseläinlääkäripalvelun myös lemmikeille yhtiöittämisvelvollisuuden estämättä omana toimintanaan
  - virkaeläinlääkäripäivystystä koskeva velvollisuus laajentuu
- Maksajavirastotehtävät
  - hoidettava EU-lainsäädännön mukaisesti eriytettynä riittävällä henkilöstöllä
  - solmittava ns. maksajavirastosopimus ja käytettävä maksajaviraston (Ruokavirasto) tietojärjestelmiä
  - yhteistoiminnasta on sovittava myös maksajavirastosopimuksessa
  - ei voida siirtää maakunnan liikelaitoksen hoidettavaksi